

SENDİKA GENEL KURULLARINDA DELEGELİK SIFATI VE BU SIFATIN TESBİTİNDE HUKUKA AYKIRILIĞIN GENEL KURULA ETKİSİ

Dr. AYDIN BAŞBUĞ
G.Ü. İİBF

I. Giriş

Sendika içi demokrasinin sağlanabilmesi, büyük ölçüde genel kurulun, bu amaca yönelik olarak gerçekleştirilmesine bağlıdır. Sendika genel kurulunun yapısı hakkında ayrıntılı düzenlemelerin bulunmadığı 274 sayılı Sendikalar Kanunu döneminde, özellikle seçim dışı yollardan doğal delege atanması1 demokratik esaslara uygun bulunmamış ve 2821 sayılı yasa ile kesin sınırlamalar getirilmiştir. Yeni düzenleme, delege sıfatının kazanılmasını seçim esasına bağlamış ve şube genel kurulundan itibaren de bu seçimi yargı denetimine bağlı tutmuştur (Sen. K. m. 10). Ayrıca yasa, doğal delegelik sıfatını, sadece yönetici sıfatına sahip olan yönetim ve denetleme kurulu üyeleri ile sınırlamıştır (Sen. K. m. 10/VI). Böylece, büyük ölçüde sendika içi demokrasinin gerçekleşmesi sağlanmıştır.

Ancak, bütün bu düzenlemelere rağmen sendika içi demokrasinin güçlenmesi bakımından temsil yetkisine sahip delege sıfatının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bu husus, sendikaların hatalı uygulamaları ve yargı içtihatlarında konunun yeterince ele alınmaması nedeniyle hukuksal bir sorun olarak gündemimizi meşgul etmektedir. Çalışmamızda, delegelik seçimi dışında, delegelik sıfatından kaynaklanan ve büyük ölçüde mevcut uygulama etrafında toplanan hukuksal sorunlara dikkat çekmeğe çalışacağız. Uygulamadaki sorunlar, işçi sendikalarının genel kurulunun oluşumunda sık sık meydana geldiği için, işveren sendikalarının genel kurulunun oluşumu ile ilgili sorunları da dışarıda bırakmayı uygun görmekteyiz.

---

¹ Bkz. *Şahlanan, Fevzi*, Sendikaların İşleyişinin Demokratik İkelere Uygunluğu, İstanbul 1980, s.120-130. Aynı yazar, *Sendikalar Hukuku*, İstanbul 1995, s. 53-54. *Tuğ, Adnan*, Sendikalar Hukuku, 2. Baskı, Ankara 1992, s. 68. *Demir, Fevzi*, Sendikalar Hukuku, 2. Baskı, İzmir 1993, s. 41. *Çelik, Nurt*, İş Hukuku Dersleri, 14. Baskı, İstanbul 1998, s.370- 371. *Tunçomaç, Kenan*, İş Hukukunun Esasları, İstanbul 1988, s. 291. *Berksun Abdullah/ Eşmelioğlu, İbrahim*, Sendikalar Kanunu, Açıklamalı-Gereğeli-İçtihatlı, Ankara 1989, s.223. *Süzek, Sarper*, Sendikalar Kanunu Taslağı Açısından Sendikaların Teşkilatlanması, Tüba, İstanbul 1983, s. 389. Bu dönemde Yönetim Kuruluna, delege sayısının %10'u oranında tabi delege atama yetkisinin verilmesi gibi, diğer delegelerin genel kurula kablabilmeleri için genel başkandan belge alma şeklinde, demokratik olmayan usullerin de kabul edildiği görülmektedir.

II. Genel Kurulda Temsil Yetkisine Sahip Delege Sıfatı

Sendika genel kurulu, kural olarak üyelerden oluşur (Sen. K. m 10/I, II ve III. fıkralar). Ancak, iş kolu esasına göre örgütlenme zorunluluğu ve uygulamadan gelen teamül gereği, genel kurulunun oluşumunda delege esasını benimsenmiştir. Bu özellik, kendisini işçi sendikaları genel kurulunun oluşumunda belli etmektedir.

İşçi sendikası şube genel kurulu, üyelerden oluşur (Sen. K. m. 10/I). Ancak bu zorunluluk, en fazla beşyüz üyenin bulunduğu şubeler için geçerlidir. Buna rağmen, uygulamada bu sayının altında da delege esasına göre genel kurulların yapıldığı görülmektedir. Bu uygulamanın hukuka aykırı olacağı gayet açıktır. Üye sayısının beşyüzü aştığı durumlarda şube genel kurulunun delege esasına göre toplanması kuraldır (Sen. K. m. 10/II). Şube genel kuruluna katılacak delegenin seçimi, sendika tarafından gerçekleştirilecektir². Üye sayısının beşyüzü geçmesi durumunda, üyelerin tamamının katılımıyla genel kurulun yapılacağına öngörülmesi, demokratik işleyişe daha uygun ise de, yasanın emredici lafzı karşısında mümkün görülmemektedir. Kanaatimizce, bu durumda, hukuka aykırılık iddiası bir hakkın kötüye kullanımı (MK. m.2) olarak değerlendirilmeli ve hukukça himaye altına alınmamalıdır.

Şube genel kurulunun oluşumunda benimsenen bu ilke, işçi sendikası merkez genel kurulunun oluşumunda da kabul edilmiştir. Merkez genel kurulunun da üyelerden³ oluşması kuraldır (Sen. K. m. 10/III). Üye sayısı bini aştığı takdirde delege esasını uygulanmalıdır.

İşçi sendikası, şube genel kuruluna katılacak delege sayısı yüzden az ikiyüzelliden çok olamaz (Sen. K. m. 10/II). Şube genel kurulları hükümlerine bağlı olan bölge genel kurulları ise, yüzden az ve ikiyüzelliden çok olmamak üzere, sadece şube genel kurulundan seçilen delegelerin katılımı ile toplanabilecektir (Sen. K.'na 28.8.1983 tarih ve 2882 sayılı Kanunla eklenen Ek madde 1)⁴. Sendika merkez genel kuruluna katılacak delege sayısı da ikiyüzden az, beşyüzden fazla olamaya-

---

² Sendikalar Kanununun 10. maddesinin ilk şeklinde, şube genel kuruluna katılacak delegelerin üyeler tarafından 14. maddedeki ve sendika tüzüğündeki esaslara göre seçilmesi öngörülmüştü. Ancak bu düzenleme, uygulamayı zorlaştırıcı, geciktirici ve ağır mali külfetlere neden olacağı gerekçesi ile kısa bir zaman içerisinde uygulama fırsatı bulamadan kaldırılmıştır. Bu iddialara katılmak ve değişikliği doğru bulmak mümkün değildir. Söz konusu düzenleme, 2821 sayılı yasa kabul edildiğinden itibaren bir kaç ay içerisinde çıkarılan 2882 sayılı yasa ile (RG, 29 Ağustos 1983, 18150) değiştirilmiş ve 14. maddeye, dolayısıyla yargıç denetimine olan atfı kaldırılmıştır. Delege seçimi, serbest, eşit, gizli oy, açık sayım, döküm esasına göre, sadece sendika tüzüğüne göre yapılacaktır. *Şahlanan*, (Sendikalar), s. 56-58. *Tuğ*, s.70, *Demir*, s. 42. *Çelik*, s. 371-372.

³ 2882 sayılı Kanunla eklenen ek maddede, sendika genel kurullarının bölge şubelerinin genel kurulundan ve varsa bölge şubelerine bağlı olmayan şubelerin genel kurullarından seçilecek delegelerden oluşacağı belirtilmiştir. Bu ek maddenin, genel kurulun sadece üyelerden oluşabileceği ihtimalini ortadan kaldırmadığı, aksine düzenlemenin sadece delegelerin katılımı halinde yapılan genel kurulları içerdiği kabul edilmelidir.

⁴ *Şahlanan*, (Sendikalar), s. 59. *Tuğ*, s.71. *Demir*, s. 42. *Berksun/Eşmelioğlu*, s. 221. *Tunçomağ*, s.289.

caktır (Sen. K. m. 10/III). Merkez genel kuruluna katılacak delegeler, seçim hakimlerinin gözetiminde şube ya da bölge genel kurullarında seçilebilecektir. Konfederasyonların ise, sadece delegelerin katılımı ile toplanabileceği öngörülmüştür (Sen. K. m. 10/V). Buna göre, bir üst kuruluş olarak konfederasyon, üye sendikaların merkez genel kuruluna seçilen en fazla beşyüz delegeden oluşacaktır.

Yukarıda değinilen sınırlar çerçevesinde belirlenen delege sayısı ile gerçekleştirilecek olan genel kurullara çağrılacak olan delegeler iki kısma ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi doğal delegelerdir. Diğeri ise, üyelerin katılımı ya da diğer delegeler tarafından tayin edilen ve seçimle kazanılan delegeliktir.

1. Doğal Delegelik

Sendika genel kurulunun oluşumu, seçimle gelen delege esasına tabi tutulmuştur. Bu esasın istisnası doğal delegeliktir. Doğal delegelik kavramı, seçimle belirlenmeyen her türlü delegeyi ifade etmektedir⁵. Sendikalar yasamız, konfederasyon, sendika ve sendika şubesi, yönetim ve denetleme kurulu üyelerinin, delege sıfatı ile kendi genel kuruluna katılmasını öngörmüştür (m.10/ VI). Bu hükmün getirilmesinin amacı, yasanın gerekçesinde de belirtildiği gibi, yönetim ve denetleme kurulu üyelerine, sorumlu buldukları dönemin hesabını verme fırsatının tanınmasıdır⁶.

Yönetim ve denetleme kurulu üyeliğinin devamına bağlı olarak doğal delegelik sıfatı da sürecektir. Seçime girmeme halinde delegelik sıfatı, seçim sonucuna kadar devam edeceğinden, seçimlerin yapılacağı genel kurulda bu sıfat devam edecektir. İstifa veya seçim kaybetme hallerinde doğal delegelik sona erecek, delegelik sıfatı yeni seçilen yönetim ve denetleme kurulu üyelerinin şahsında devam edecektir. Sendikalar Kanununun 5. maddesinde seçilme koşullarını kaybeden yöneticinin, yöneticilik sıfatı kendiliğinden ya da bir yargı kararının tesbiti ile sona erdiğinde, delegelik sıfatı da kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Delegelik sıfatının kaybindan sonra, yapılacak olan olağan ya da olağanüstü genel kurula söz konusu kişilerin katılımı, sendika tüzüğünde öngörülmüş olsa dahi, hukuka aykırılık ortadan kaldırılamayacaktır.

Yöneticilerin, disiplin kurulu ya da mahkeme kararı ile geçici ya da sürekli olarak işten el çektirilmelerinde ve sendikaya kayyım tayin edilmesinde de (Sen. K. m. 53) doğal delegelik sıfatının devam ettiği kabul edilmelidir⁷. Şahlanan⁸, ya-

---

⁵ Şahlanan, (Sendikalar), s. 53 dn 8.

⁶ Şahlanan, (Sendikalar), s. 53. Yazar, daha önce yönetim ve denetleme kurulu gibi organlarda görev alanların doğal delege olarak katılımının sendikanın demokratik düzenine aykırı olacağını savunmaktaydı (bkz. Şahlanan, (Demokratik İşleyiş), s. 126-127). Genel kurulun diğer organların etkisi altına girmemesi gerektiğini belirten yazar, bu kişilerin genel kurula katılımının delege seçilmesi koşuluna bağlı tutulmasını uygun görmekteydi.

⁷ Şahlanan, (Sendikalar), s. 54. Aksi görüş Berksun/Eşmelioğlu, s. 224.

⁸ Şahlanan, (Sendikalar), s. 54.

sal görev süresi dolduğu halde olağan genel kurul toplantısını gerçekleştirilmeyen yöneticilerin, 53. maddeye göre işten el çektirilmesine ve kayyım tayinine neden olmaları halinde, yapılacak olan olağan genel kurula doğal delege olarak katılmalarını uygun görmemektedir. Kanaatimizce, doğal delegelik sıfatının tanınmasında en önemli neden olan yönetim ve denetleme kurulu üyelerinin kendilerini savunma hakkının tanınması, bu durumda da mevcuttur. Söz konusu durumda dahi doğal delegeliğin devam edeceği, bu savunma hakkının tanınması bakımından kabul edilmelidir.

Olağan genel kurulda seçimi kaybeden yöneticilerin yerine yeni doğal delegelik sıfatına sahip yöneticilerin seçilmesi; fakat, genel kurulun açılan bir dava sonucunda iptal edilmesi durumunda, doğal delegelik sıfatının kime ait olacağı kuşkuludur. Yeni seçilen ve sendikayı uzun bir süre temsil eden ancak, hukuka aykırı bir genel kurulla seçildikleri için işten el çektirilen yöneticiler mi? Yoksa, hukuka aykırı bir genel kurulda seçimi kaybeden ve uzun bir süre sendikadan ayrı kalan eski yöneticiler mi? Kanaatimizce, bu durumda, her iki durumda olan yöneticilerin, doğal delege sıfatı ile yapılacak olan seçimlere katılması, yöneticilerin kendi dönemleri hakkında yapılanları savunma fırsatı verilmesi genel amacına bağlı olarak doğru bir çözüm olarak kabul edilmelidir⁹.

Seçimle kazanılan delegelikten farklı olarak doğal delegelerin delegelik sıfatı emeklilik ile sona ermeyecektir. Bilindiği gibi bağlı bulunduğu sosyal güvenlik kuruluşundan emeklilik, malütlük ya da toptan ödeme alarak işyerinden ayrılan işçilerin sendika üyeliği, Sendikalar Kanununun 25. maddesinin son fıkrası hükmüne göre kendiliğinden sona ermektedir. Ancak, üye veya delege olan işçi, yaşlılık aylığı almak için işyerinden ayrılmak zorunda değildir. İşçinin, %24 oranındaki sosyal güvenlik destek primi ödeyerek hem çalışabilmesi hem de yaşlılık aylığı alabilmesi yasal olarak benimsenmektedir¹⁰ (SSK. m. 63/B). Bu durum karşısında, yasamız özel bir düzenleme getirerek, çalışmaya devam edenler hakkında üyeliğin kendiliğinden sona erme hükmünün uygulanmayacağını öngörmüştür (Sen. K. m. 25/VI). Önceleri, emeklilik nedeniyle üyeliğin kendiliğinden sona ermesi sonucuna bağlı olarak sendika, sendika şubesi veya konfederasyon organlarındaki üyeliğinin de sona ereceği hükme bağlanmıştı. Ancak, bu düzenleme bir haksızlığa yol açmaktaydı. Şöyle ki, emeklilik hakkını elde eden ve sendika organlarında görev almamayan üye, hem emekli olabilir hem de yaşlılık aylığı alabilirken; sendika organlarına seçilen üye, emeklilik hakkını kullanamamaktaydı. Her ne kadar, sigorta primleri sendika tarafından ödense de bu durum kuşkulara yol açmakta ve hatta bazı yazarlar, sigorta ilişkisi nasıl sürdürülürse sürdürülsün sendika organlarına

---

⁹ Aksi yönde bkz. Y 9 HD., 29.1.1987, 567/486 sayılı kararla onanan Ankara 6. İş Mahkemesi 27.10.1987, 1666/ 1237 sayılı Kararı (*Berksun/Eşmeloğlu*, 329-331).

¹⁰ *Şahlanan*, (Sendikalar), s. 191. *Güzel, Ali/Okur, Ali Rıza*, Sosyal Güvenlik Hukuku, 6. Baskı, İstanbul 1998, s. 356 vd.. *Tuncay, Can*, Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 8. Baskı, İstanbul 1998, s. 283 vd.

seçilenlerin görevlerinin sona ereceği ileri sürülmekteydi¹¹. Yasa koyucu bu tartışmaya, 1995 yılında çıkardığı 4101 sayılı değişiklik yasası ile son vermiştir. Bu değişiklik ile yasa koyucu, 25/V hükmünü değiştirerek, sendika yönetimine seçilen üye ile sendika yönetimine seçilmeyen üye arasında bir ayırım getirmiştir. Yaşlılık aylığına hak kazanan üyenin iradesi ile isterse çalışmaya devam etme fırsatı karşısında, aynı imkanlara sahip olamayan sendika yönetimine seçilen üyenin, emeklilik nedeniyle sendika üyeliğinin kendiliğinden sona ermesini kabul etmemiştir. Yani emeklilik, sendika yöneticileri için üyeliği sona erdiren bir neden olarak kabul edilmemektedir (Sen. K. m25/V son cümle). Üyelik yöneticilik süresince ya da yeniden seçildikleri sürece devam edecektir.

Yöneticilerin, bir yargı kararı ile sendikaya kayyım tayin edilmesi nedeniyle görevine son verilmesi durumunda, yukarıda da değindiğimiz gibi görevden alınan kişiler, yapılacak olağan ya da olağanüstü genel kurula doğal delegelik sıfatına sahip olarak katılabileceklerdir. Uygulamada, böyle bir durumda, emekli olan yöneticilerin delege olamayacağı iddiası ile sık sık karşılaşılmaktadır. Ancak, yöneticiler için emeklilik hali, yine yukarıda değindiğimiz gibi, üyeliği sona erdiren bir durum değildir. Söz konusu kişilerin kendisini savunma hakkının tanınması ve Sendikalar Kanununun 25. maddesinin son cümlesinde ifade bulan "yeniden seçilme" ile üyeliğini devam ettirebilme hakkının tanınması karşısında, doğal delegeliğin bu durumda dahi sona erdiğini düşünmek mümkün gözükmemektedir. Sonuç olarak, yasa koyucunun iradesi çerçevesinde emekliliğin, diğer üyelere farklı tutularak yöneticilerin sendika üyeliğini sona erdiren bir neden olarak kabul edilmemesi gereğince ve tekrar seçilme hakkının korunması zorunluluğu karşısında, yargı kararıyla oluşan olağanüstü bir geçici halin aleyhe yorumlanması mümkün gözükmemektedir. Söz konusu kişilerin, yasanın açık düzenlemesi karşısında işe tekrar giriş yapma zorunluluğu dahi bulunmamaktadır.

2. Seçimle Kazanılan Delegelik

Doğal delegelik dışında, delegelik sıfatının elde edilmesi, seçilme koşuluna bağlıdır. Delege seçilme hakkı, üyeliğe bağlı olan, sendikanın işleyişine katılma hakkının bir uzantısıdır. Bu nedenle şube genel kurulları için üyelerin; bölge genel kurulu için şube genel kuruluna katılan delegelerin; merkez genel kurulu için de üyelerin veya şube ya da bölge genel kurullarına katılan delegelerin seçilebilmesini engelleyici hükümler konamaz (Sen. K. m. 10/VIII). Ancak yasa, yaş bakımından bir sınırlandırma getirmiş ve onaltı yaşını doldurmamış üyelerin delege olamayacağı ya da genel kurullarda oy kullanamayacağını öngörmüştür (Sen. K. m. 14/son). Yasamız, açıkça onaltı yaşında veya daha az yaşta bulunan üyenin "genel kurullarda" oy kullanamayacağını belirtmektedir. Kanaatimizce, bu düzen-

---

¹¹ *Şahlanan*, (Sendikalar), s. 192. Yazar, çalışmaya devam edilmesi halinde üyelik ve yönetim görevlerinin devam edeceğini kabul etmekteydi. Ancak bu durumda dahi, yazarın görüşüne göre, söz konusu kişinin çalışmaya devam etmesinden neyin anlaşılması gerektiği açık değildir.

lemeden, söz konusu üyelerin, şube genel kurulu için yapılacak olan delege seçiminde oy kullanabileceği anlamı çıkarılmamalıdır.

Mevzuatımız, delegenin yedeğinin seçilmesi konusunda herhangi bir düzenleme içermemektedir. Deleğelik sıfatının süresinden önce sona ermesi durumunda, daha önce delegelik seçimine girmiş ancak yeterli oy alamamış delege adaylarının ya da üst kurul delegesi seçilmekle beraber, merkez genel kurulunun gerçekleştirileceği tarihte, üye sayısının dikkate alınması nedeniyle liste dışı kalan delegelerin yedek olarak kabulü mümkün müdür? Yasamızın bu konudaki suskunluğu sendika tüzükleri ile doldurulmalıdır. Eğer, sona eren delegeliğin demokratik katılımın sağlanması amacıyla, bir sonraki liste dışı delege ile doldurulması kabul edilmiş ise, sendika tüzüğünün böyle bir hükmünün demokratik esaslara uygun olduğu kabul edilmelidir. Böylece, olağan genel kurula katılmayan yedek delege, ölüm ya da emeklilik gibi boşalmalar karşısında, olağanüstü genel kurula delege olarak katılabilmelidir. Sendikalar yasamız, olağanüstü genel kurulun mutlaka, olağan genel kurula katılan delegelerce gerçekleştirilmesi zorunluluğunu öngörmemiştir. Bu boşluk geniş yorumlanarak, demokratik katılım teşvik edilmelidir.

Seçimle kazanılan delegeliğin, genel kurullarda temsile yetkili delegelik sıfatını kazandırmasına bağlı olarak, bu sıfatın kazanılmasında hukuka aykırılık, genel kurulların da hukuka aykırı yapılması sonucunu doğuracaktır. Uygulamada en çok karşılaşılan sorun, delegelik sıfatının dağılımında ve delegelik süresinde yaşanmaktadır.

a) Delege Sayısının Şubelere Dağılımı

Sendika genel kurullarının demokratik işleyişe ve hukuka uygun olarak toplanabilmeleri için, delege sayısının şubelere dağılımının tam olarak gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir. Bu dağılımın sağlanmasında en önemli kriter de, üye sayısıdır. Üye sayısı dışında herhangi bir kriterin aranması, demokratik işleyişe aykırıdır. Örneğin, bir şube alanı içerisinde mevsimlik işçilerin hesaplama dışı bırakılarak, aynı sayıda üyeye sahip iki şube arasında farklı delege dağılımının yapılması mümkün değildir. Yine aynı şekilde, aynı sayıya sahip, fakat farklı üyelik aidatı gelirleri bulunan şubelerin, gelir durumuna göre delege dağılımının yapılması hukuka aykırı bir genel kurulun gerçekleştirilmesine neden olacaktır.

Sendikanın mevcut üye sayısının, genel kurulda gerçekleşmesi gereken delege sayısına bölünmesi, bir delegeliğin kaç üyeyi temsile yetkili olduğunu göstermektedir. Bir delegeliğe karşılık gelen üye sayısının, şubelerin kapsam alanındaki üye sayısına oranı da şubenin temsil edebileceği delege sayısını vermektedir. Ancak bu durumda dahi, hangi tarihteki üye sayısının esas alınması gerektiği açık değildir. Bilindiği gibi, şube genel kurulları merkez genel kurullarından önce gerçekleştirilmektedir. Bu sürenin bazen bir kaç yılı aştığı da görülmektedir. Bir de, şube olağan genel kurulunun erken bir tarihte alınma ihtimali düşünülecek olursa, üst kurul delegeliği için hangi tarihteki üye sayısının esas alınacağı önemli bir sorun olarak durmaktadır. Üst kurul delegeliği, şube genel kurulu tarihindeki üye

sayısına göre mi? Yoksa, merkez genel kurul tarihindeki üye sayısına göre mi olacaktır?

Uygulamada sorunun çözümü şu şekilde gerçekleştirilmektedir; Şubegenel kurulunun gerçekleştirildiği tarihte sendika ve şubenin mevcut üyelik durumu hesap edilerek mevcut delege sayısı bulunmakta ve bu sayının üzerinde delege seçimi yapılmaktadır. Merkez genel kurulun gerçekleştirileceği tarihte de, delege dağılımının hesaplanması o tarihteki mevcut üyelik durumuna göre tekrar yapılmakta ve şubelere seçmiş oldukları üst kurul delegelerinden kaç tanesinin temsile yetkili olarak merkez genel kuruluna gelebileceği bildirilmektedir. Bu metod, yine uygulamada bir çok sorunların doğumuna neden olmaktadır. Şöyle ki;

a- Çoğu zaman, şube genel kurulu tarihinde, o an ki mevcut duruma göre temsil edilmesi gereken üst kurul delegesi seçilmekte, bu sayının üzerinde bir seçim yapılmamaktadır. Bu durumda, şubelerde üye sayısının artışı nedeniyle, merkez genel kurul tarihinde delege sayısının artabileceği hesap edilmemekte; aksine delege sayısının düşeceği ihtimali üzerinde durulmaktadır. Şube genel kurulu ile merkez genel kurulu tarihi arasında üye sayısının artışı nedeniyle fazla delege ile temsil olanağının doğması durumunda, delege sayısı yeterli olmadığı için üyelerin demokratik katılımı eksik delege sayısı ile engellenebilmektedir.

b- Şube genel kurullarında seçilen delege listesinden, merkez genel kurula katılacak delegelerin belirlenmesinde, delegelerin sıralaması önemli bir unsurdur. Bu durumda delegelerin oy sıralaması esas alınmalıdır. Tüm delegelerin ya da bazı delegelerin eşit oy alması durumunda sıralama nasıl belirlenecektir? Delege listelerini kesinleştiren makam olarak seçim hakimleri, çoğu zaman, delegelerin oylarını belirtmeden bir sıralama yapmakta, ayrıca eşit oy halinde de olduğu gibi, sıralamayı hangi ölçüye göre yaptıklarını belirtmemektedirler. Kanaatimizce, bu konuda yapılacak düzenlemeyle ya da yapılan sendika tüzüklerinde kura usulünün belirtilmesi en uygun çözüm olarak gözükmektedir. Ancak bu usul uygulanmadan yapılan sıralama ve bu sıralamadan bazı delegelerin merkez genel kurula çağrılmaması, haklı bir hukuki gerekçeye dayanmadığı için demokratik katılımı zedelemektedir.

Bu sorun, bazı sendikalar tarafından kısmen dikkate alınmış ve temsil edilecek delege sayısının belirlenmesi, şube genel kurulu ve merkez genel kurulu tarihi gibi iki farklı tarihten kurtarılarak, ortak bir tarih esas alınmıştır. Genellikle, senenin başı olan 1 Ocak tarihindeki üye sayısı ve bu üye sayısına göre delege dağılımının hesaplanması yapılmaktadır. Bu metod, uygulananlar içerisinde en sağlıklı olmasına rağmen, hareket noktası olarak 1 Ocak tarihinin esas alınması bazı bakımlardan doğru olmayabilir. Örneğin merkez genel kurulunun Ekim ya da Kasım aylarında yapılması, bu tarih arasındaki üye değişikliğinin dikkate alınmaması sonucunu doğuracaktır. Kanaatimizce, işkolu istatistiklerinin yayınlandığı tarih olan, Ocak ve Temmuz aylarının esas alınması daha doğru bir uygulama olacaktır. Bu tarihlerdeki gerçek üye sayısının dağılımı ile delege sayısı tespit edilmelidir.

Yukarıda değindiğimiz sorunların neden olduğu delege sayısının dağılımındaki hatalar, demokratik katılımı ihlal edecektir. Bazı şubelerin fazla delege ile katılması bazılarının da eksik delege ile katılması hukuka aykırılığı oluşturacaktır. Bu sonuç, genel kurulun iptaline de neden olabilmektedir. Yargıtay son zamanlarda vermiş olduğu bir kararında¹², tamamiyle bu konu etrafında şekillenen sorunlar karşısında genel kurulun iptaline karar vermiş ve sendikanın kayyım devrini uygun görmüştür. Hatta, kararda belirtilmemekle beraber, dosya içeriğinden anlaşıldığı şekliyle, bir şubede tahsis edilen delege sayısının aday çıkmaması nedeniyle tamamlanamaması durumunda dahi hukuka aykırı olduğu kabul edilmiştir¹³. Kanaatimizce şube, demokratik katılım hakkını kullanma yönündeki tercihini az delege ile katılma şeklinde uygun görmüş ise, hukuka aykırılıktan bahsedilmemelidir.

Olağan genel kurulun gerçekleştirilmesinden sonra, yeni bir şubenin açılması durumunda düzenlemenin nasıl olacağı açık değildir. Hiç kuşkusuz, yeni açılan ve genel kurulunu gerçekleştirerek üst kurul delegelerini seçen şubenin bir sonraki merkez olağan genel kuruluna kadar yapılabilecek olağanüstü genel kurullarda temsil edilemeyeceğini söylemek güçtür (uygulamada yeni şubelerin temsili, sonraki merkez olağan genel kurulundan itibaren başlatılmaktadır). Doğaldır ki, bu yeni temsil karşısında delegelerin dağılımında da bir değişiklik olacaktır. Yeni kurulan şubenin, diğer şubelerin parçalanması sonucu kurulması halinde sorun yoktur. Diğer şubelerin delege sayısından, şubelerden devralınan üyeler oranında bir eksiltme yapılacaktır. Buradaki sorun hangi delegelerin liste dışı bırakılacağıdır. Seçim hakiminin delegelerin aldıkları oyu belirtmemesi ya da eşit oy halinde kesin bir karar vermek mümkün olmayacaktır. Ayrıca, yeni şubenin diğer şubelerin parçalanması sonucu olmayıp yeni bir örgütlenmeyi içermesi durumlarında da sağlıklı bir çözümün bulunması güçtür.

b) Delegelik Sifatının Süresi

Kural olarak delege, şubelerin olağan genel kurullarından önce; üst kurul delegeleri de bu delegeler arasından, şube genel kurullarında seçilebilmektedir. Usulüne uygun olarak seçilen delegelerin delegelik sıfatı, bir sonraki olağan genel kurul için yapılacak olan delege seçimi tarihine kadar devam edecektir (Sen. K. m. 10/VII). Bu düzenlemeden şu sonuçlar çıkmaktadır;

a- Sendika içi demokrasinin korunmasının yollarından birisi de, delege seçim tarihinin keyfi uygulamalara bırakılmamasıdır. Bu nedenle delege seçimi sadece, olağan genel kurul tarihlerinde gerçekleştirilebilmektedir. Şubegenel kurulunun

---

12 Y 9 HD., 22.1.1998, 136/406 (Karar yayınlanmamıştır).

13 Uyuşmazlığa konu olan sendikanın Van şubesinin, 7 delege ile temsil edilmesi gerekmektedir. Merkez yönetim kurulu 7 delegenin seçilmesini istemiştir. Ancak yeterli aday çıkmadığı için 5 delege seçilmiş ve bu şube merkez genel kurulunda 5 delege ile temsil edilmiştir. Mahkemenin atadığı kayyım heyeti, bu usulsüzlüğü, aynı şubede sadece 2 delegenin seçildiği olağanüstü genel kurul yaparak çözüme kavuşturmuştur.

gerçekleştirilmesi için seçilen delegenin delegelik sıfatı, bir sonraki olağan genel kurulun gerçekleştirilmesi için yapılacak olan delegelik seçim tarihine kadar devam edecektir. Bu arada seçilen delege, gerçekleştirilen olağanüstü genel kurul toplantılarına da delege sıfatı ile katılabilecektir. Bu tarihler arasında delege seçimi yapmak mümkün değildir¹⁴.

b- Yasanın ilgili hükmünün, seçimle kazanılan delegelik sıfatı için söz konusu olduğunun anlaşılması gerekmektedir. Zira, doğal delegelik, belirli bir görevde bulunmaya bağlı tutulmuştur. Bu görevin sona ermesi ile delegelik sıfatının sona ermesi için bir sonraki genel kurul için yapılan seçimlerin beklenmesine gerek yoktur.

c- Uygulamada yanlış anlaşılan ve çoğu zaman da yanlış uygulanan bir husus da, delegelik sıfatının ne zaman başladığı ve ne zaman sona erdiği. Uygulamada, delege seçiminin, olağan genel kurula katılacak delegenin tesbiti amacıyla yapıldığı ve delegelik sıfatının söz konusu olağan genel kurul tarihinden itibaren başlayacağı kabul edilmekte ve yaygın bir biçimde uygulanmaktadır. Seçim tarihi ile genel kurul tarihi arasında bir olağanüstü genel kurulun gerçekleşmesi durumunda, yeni delegeler ile değil, daha önceki delegeler ile genel kurul yapılmaktadır. Oysa, bir önceki delegelerin delegelik sıfatı, yasanın açık hükmüne göre, "müteakip olağan genel kurul için yapılacak delege seçimi tarihine kadar" devam edecektir (Sen. K. m. 10/VII). Görüldüğü gibi, yasa hükmü gereğince delegelik sıfatı, bir sonraki olağan genel kurul tarihine kadar değil; aksine, delege seçim tarihine kadar devam edecektir. Aynı tarihler arasında iki delegeliğin bulunması hukuka aykırıdır. Bu kişilerin katılımı ile yapılan genel kurul da yok hükmünde olan bir genel kuruldur. Zira yetkili kişilerin katılımı ile yapılmamaktadır.

Delegelik sıfatı, emeklilik ile sona erecektir. Bağlı bulunduğu sosyal güvenlik kuruluşundan emeklilik, malullük ya da toptan ödeme alarak işyerinden ayrılan işçilerin sendika üyeliği, Sendikalar Kanununun 25. maddesinin son fıkrası hükmüne göre kendiliğinden sona ermektedir. Bu durumda, üyeliğin kaybına bağlı olarak delegelik sıfatı da sona erecektir. Ancak, üye veya delege olan işçinin, yaşlılık aylığı almak için işyerinden ayrılma zorunluluğu yoktur. Delegenin sosyal güvenlik destek primi ödeyerek hem çalışabilmesi hem de yaşlılık aylığı alabilmesi karşısında üyeliğinin sona ermesinden söz edilemeyecektir (Sen. K. m. 25/VI).

İşyerinden ayrılarak yaşlılık, malullük ya da toptan ödeme alan delegenin, sonradan aynı işkolunda çalışmaya başlaması durumunda sona eren delegelik, yeniden canlanamaz. Aynı şekilde, sendika üyeliğinin kaybına bağlı olarak (Sen. K. m. 25) istifa, ölüm, işkolu değişikliği, sürekli işsizlik hallerinde de delegelik sıfatı kendiliğinden sona erecektir.

---

¹⁴ Y 9 HD., 29.2.1988, 2469/2240 (bkz. *Berksun/Eşmelioğlu*, s. 333-334).

III. Delegelik Sifatının Tespitinde Hukuka Aykırılık ve Genel Kurula Etkisi

Yukarıda değindiğimiz hukuksal sorunlardan birinin ya da bir kaçının bulunması durumunda, genel kurulun gerçekleştirilmesinde hukuka aykırı uygulamaların olacağı şüphesizdir. Bu sorun, hem hukuksal sorunların çokluğu hem de hukuksal çözümler konusundaki görüş ve içtihat farklılıkları karşısında kaçınılmaz olarak karşımızda durmaktadır. Delegelik sıfatının dışında, genel kurulun demokratik bir ortamda oluşumunu sağlayan seçim ve kurulun toplanmasına ilişkin diğer şekli koşulları da gözönüne aldığımızda, bir çok hukuksal aykırılıklarla karşılaşılmasını doğal karşılamak gerekir. Acaba bu hukuka aykırılıkların sonucu ne olacaktır?

Hukuksal kavramların karmaşıklığı ve ihtilaflar karşısında, mevzuatın bu konudaki yetersiz düzenlemesi de eklenince, uygulamada genel kurulların sağlıklı olarak oluşumunun güç olduğu görülmektedir. Bu sorunlara bir de ülkemiz sendikacılık anlayışının güncel sendika içi demokrasi sorunları da eklendiğinde, bilinçli ya da bilinçsiz olarak, sendika genel kurullarının demokratik katılımın sağlanmasında yetersiz olduğu söylenebilir.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen, her hukuka aykırılık karşısında, genel kurulun iptali ve yenilenmesi, yine ülkemiz gerçekliği ile bağdaşır nitelikte değildir. Bu durumda, haksızlıklara ya da kötüye kullanıma elverişli bir ortam kurulmuş olacaktır. Örneğin, bilinçli olarak delegelerden birinin çağrılmaması ya da faaliyet raporlarının delegelerden bir kaçına ulaştırılmaması, genel kurulun demokratik işleyişini ihlal edecek ve bu anlamda hukuka aykırı bir kurulun toplanmasına neden olabilecektir. Seçimi kaybedeceğini anlayan yöneticilerin bu yola başvurmaları ve yeni yönetimi hukuk davaları ile meşgul etmeleri, beklenen bir durum olabilecektir.

Gerek hukuksal kavramlardaki güçlükler gerekse hakkın kullanımındaki bilinçli aykırılıklar sonucunda gerçekleştirilen genel kurulda, hukuka aykırılıkların iptale gerekçe olabilmesi için bazı kriterlerin geliştirilmesi zorunludur. Yargıtay'ın bu konu ile ilgili verdiği 22.1.1998 tarihli son kararı¹⁵ da yol gösterici olmaktan uzaktır. Kanaatimizce bu konuda kullanılacak iki kriter bulunmaktadır. Bu kriterler, hakkın kötüye kullanılmasının himaye edilmemesi ve hukuka aykırılığın ancak seçim sonucunu etkileyecek dereceye ulaşması koşulu olmalıdır. Aşağıda bu iki kriter hakkındaki değerlendirmemizi, Yargıtay'ın verdiği son karar çerçevesinde değerlendireceğiz.

1. Hakkın Kötüye Kullanılmasının Hukuka Himaye Edilmemesi

Genel kurulun demokratik ilkelere ve hukuka aykırılık gerekçeleri ile iptalini isteyen kişinin bu hakkını kullanması, Medeni Kanunun 2. maddesi ile sınırlıdır¹⁶.

---

¹⁵ Y 9 HD., 22.1.1998, 136/405 (Çoğunluk kararı ile alınan ve karşı oy yazısı mevcut bulunan bu karar yayınlanmamıştır).

¹⁶ BGE 86 II 165. bkz. *Riemer, Hans Michael*, Berner Kommentar, Band I, 3. Abteilung, 2. Teilband, Bern 1990, s.839.

Hukuka aykırılık talebinde bulunan delegenin sendika içi yollara başvurmaması, genel kurulun toplanmasından önce ya da seçimlerden sonra seçim hakimine itirazda bulunma olanağı varken bunu bilinçli olarak kullanmaması ya da delegelik sıfatındaki hukuka aykırılığın olağan genel kurulda ileri sürülmeyip sonraki olağanüstü genel kurullarda iddia edilmesi hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilmelidir.

Hakkın kötüye kullanımı varsayımının dikkate alınmaması ve iptal talebinin kabulü durumunda, böyle bir karar, aynı zamanda kötü bir emsal oluşturacaktır. Çünkü, seçimi kaybedeceğini bilen bir yönetim, olağan ya da olağanüstü genel kurulda bilerek bir hukuksal eksikliğe yol açarak sonradan yeni seçilen yönetimi iptal davası ile karşı karşıya bırakarak çalışamaz duruma getirebilecektir.

Sendika içi demokratik yollarla, mevcut aykırılığın giderilmesi olanağı varken, iptal davasının açılması hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilir. Sendikanın kollektif menfaati ile bu kişilerin menfaati karşı karşıya geldiğinde, olağanüstü genel kurulun iptalini gerektirecek bir dengesizlikten bahsedilemeyeceği durumlarda sorunun çözümü, iç mücadele yollarına bırakılmalıdır.

Yargıtay ise, söz konusu kararında hakkın kötüye kullanılması ilkesinin, sendika içi yollar tüketilmemiş, usulsüzlüklerin daha önceki genel kurul toplantılarında ileri sürülmemiş olmasına rağmen, iddia edilemeyeceğini kabul etmektedir. Yargıtay, "Aynı delegelerle daha önce olağan genel kurul yapılmış olması ve bu delegelerin belirlenmesine itirazda bulunulmaması nedeniyle olağanüstü genel kurul toplantısına itiraz edilmesinin iyiniyet kurallarıyla bağdaşmadığı ileri sürülmekte ise de, bu düşüncenin hukuksal bir dayanağı yoktur" gerekçesi ile hakkın kötüye kullanımı varsayımına ihtimal vermemektedir.

Hakkın kötüye kullanımının önüne geçilmesi bakımından, hukuka aykırılık iddialarına bir süre sınırının bulunması, aynı zamanda hukukun istikrar arayışının bir sonucudur. Demokratik işleyişe aykırı uygulamalar, genel kurulun iptali nedenidir. Ancak bu iptal davası Medeni Kanunun 68. maddesinde belirtilen bir aylık süre içinde açılmış olması koşuluna bağlıdır. Bu sürenin hukuksal niteliğinin, zamanaşımı süresi değil, aksine, hak düşürücü süre¹⁷ niteliğinde olduğu benimsenmektedir. Bu sürenin, hak düşürücü süre niteliğinde olduğu, İsviçre Federal Mahkemesi¹⁸ ve Yargıtay¹⁹ tarafından da ifade edilmiştir. Hak düşürücü sürenin anlamı, bir hakkın kullanılması için kesin süre ve mehiller tayin edilmesidir. Bu

---

¹⁷ *Akıpek, Jale/Akıntürk, Turgut; Şahsın Hukuku, Birinci Cilt, İkinci Cüz, 2. Baskı, Ankara 1996, s. 334. Zevkiler, Aydın; Şahsın Hukuku, 3. Baskı, Ankara 1992, s. 590. Kaplan, E. Tuncay, Sendika Genel Kurul Toplantıları ve Genel Kurul Kararlarının İptali ile İlgili Hukuki Sorunlar, Tühis, Mayıs 1992, s.21. Şahlanan, (Sendikalar), s.99-100. Tuğ, s.88. Riemer, s.863-864. Egger, A.; Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band I, Zürich 1930, s. 455.*

¹⁸ BGE 51 II 239, 70 II 66 E. 2, 76 II 241/242, 85 II 536 E.2 (bkz. Riemer, s.863. Zevkiler, s. 590).

¹⁹ Y 9 HD., 15.7.1986, 6637/725, İşveren Dergisi, Ekim 1986, s.19-20.

süre ve mehillere riayet zorunluluğu bulunmaktadır. Bu süre geçtikten sonra hak kullanılamaz ve istenilemez. Hukuksal sonuç doğuran süreler, hak düşürücü sürelerdir²⁰. Hak düşürücü süre hakim tarafından resen gözönünde tutulur.

Bir aylık sürenin başlangıcı, hukuka aykırı genel kurul kararının öğrenilmesidir. Burada genel kurul kararının çok sonradan öğrenildiğini ileri sürmek mümkün değildir. Ancak, genel kurul kararına neden olan hukuka aykırılığın sonradan öğrenilmesi durumunda, hukuk hayatında istikrar arayışı gereği, iptal talebi yerine diğer hukuksal ve demokratik yolların kullanılma ihtimali her zaman mevcuttur.

Şube ya da merkez genel kurulu kararlarının ya da toplantının iptali için öngörülen bir aylık sürenin hak düşürücü süre olmasının sonucu şudur: Bir daha o genel kurul kararının ve bu genel kurul kararına uygun olarak seçilecek yönetici ve delegelerin işlemlerinin hukuka aykırılığının ileri sürülemeyeceğidir. Dolayısıyla, bu süre geçtikten sonra, kazanılması bir genel kurul kararına bağlı bulunan delegelik sıfatı, bir iptal davasına konu olamayacaktır. Bu nedenle, Yargıtay'ın yukarıda değindiğimiz kararında, usulsüzlük daha önceki genel kurullarda yapılmış olsa dahi, her zaman ileri sürülebileceği şeklindeki kanaatini paylaşmamaktayız.

Tespit edilen delegelik sıfatındaki hukuka aykırılık, en başta sendika içi demokrasinin işlemesini engellemektedir. Çünkü, katılması gerekip de katılamayan delegenin söz ve fikirleriyle diğer delegeleri etkilemesi teorik olarak her zaman mümkündür. Demokratik esaslara aykırılık bir iptal nedenidir (Anayasa m. 51. Sen. K. m. 6/VI, 37/I). Demokratik esaslara aykırılık, bir delegenin seçimindeki usulsüzlükte de kendini göstermektedir. Bu bakımdan hukuka aykırılığın 1 delege seçiminde olması ile 20 ya da daha fazla delege arasında olması bakımından hiç bir fark bulunmamaktadır. Burada önemli olan sayı değil, bir temel hakkın ihlal edilmesidir. Bu bakımdan demokratik işleyişin ihlalinden söz edebilmek için, hukuka aykırı delegelik sıfatının belirli bir çoğunluğa ulaşma koşulunun aranması zorunludur.

2. Hukuka Aykırılığın Genel Kurul Sonuçlarını Etkiler Nitelikte Bulunması

Genel kurulun toplanmasında, delegelik sıfatındaki hukuka aykırılıkların genel kurulun iptali nedeni olabilmesi için, usulsüzlüğün seçim sonucunu ya da genel kurul kararını etkileyici çoğunlukta olması gereklidir. Yargıtay, değerlendirmeye esas aldığımız kararında bu kriteri benimsemektedir. Ancak, usulsüzlüğün seçim sonuçlarını etkileme koşulunu ararken, seçim sonuçlarını etkilediği kanaatini edindiği matematiksel hesaplama, kanaatimizce yanlıştır. Yargıtay kararında, şu hesaplama yöntemiyle, usulsüzlüğün seçim sonuçlarını etkilediği sonucuna ulaşmıştır;

"Ancak olağanüstü genel kurulun 300 delege ile toplanması gerekirken 302 delege ile toplandığı, seçilmemesi gerekirken seçilen 14 fazla ve seçilmesi gere-

---

²⁰ Bkz. *Dalamanlı, Lütfi; Kanunlarda Süreler Mahkemelerin Görevleri*, Ankara1984, s.67.

ken 13 eksik delege ile toplandığı mahkemece alınan 1.7.1997 ve 14.11.1997 tarihli bilirkişi kurulları raporlarıyla tebit edilmiş ve mahkemede bu tesbitleri kararında kabul etmiştir./ Yapılan tesbitlerde belirlenen usulsüzlüğün seçim sonuçlarına etkisi açıktır. Kanun ve tüzüğe aykırı olarak genel kurula katılan 27 delegenin bir tarafa oy vermesi halinde bunların çıkarılması ve yerlerine gerçek delegelerin konulması ve bunların karşı tarafa oy vereceklerinin kabulü durumunda $27 \times 2 = 54$ oy kadar bir fark doğuracak usulsüzlük oluşmaktadır....."

Kararda kısaca, 14 delegenin genel kurul toplantısına fazladan katıldığı, diğer taraftan 13 delegenin de eksik katılması nedeniyle toplam 27 oy hatasının oluştuğu belirtilmektedir. Yine aynı kararda, hatanın seçim sonuçlarına etkisinin değerlendirildiğinde, oylamaya iki tarafın katıldığı ve hatalı oyların herbirinin her iki tarafa da oy verebileceği varsayımından hareketle 54 oy farkının olabileceği gösterilmiş; bu oy farkının da olağanüstü genel kurulda en az 52 oy farkı ile kazanan tarafın seçim sonucunu etkileyeceğini hüküm altına almıştır.

Bu açıklamalarda açık hatalar bulunmaktadır. Şöyleki, 14 delegenin fazladan 13 kişi yerine katılmasının sonucunda en kötü ihtimalle 54 oy farkının doğabileceğini iddia etmek doğal değildir. Yapılan hata, oylamaya iki tarafın katıldığı ve iki taraf arasında en az 52 oy farkının bulunduğu bir durumda, fazladan ve eksik olarak katılan/katılmayan delegelerin muhtemel oyları hesap edilirken, ihtimallerden birisinin taraflardan biri olduğu dikkate alınmadan toplama yapılmış, çıkan sonuç da 52 oy farkı ile karşılaştırılmıştır. Oysa, hesap edilen 54 oy değişiminin içinde, fazladan katılan 14 delegenin 52 oy fazla alan tarafa oy kullandığı ve aynı zamanda eksik kalan 13 oy delegenin de yine 52 oy fazla alan tarafa oy kullanabileceği ihtimali bulunmaktadır. Bu demektir ki, Yargıtay'ın hesap ettiği 54 oyun içinde zaten 27 oy fazla alan tarafın oyu bulunmaktadır. Bu oylar eklenerek fazla alan taraf aleyhine kullanılması bir başka hatadır.

Mahkemenin verdiği rakamlar esas alınarak yapılması gereken hesaplama nasıl olmalıdır? Bu hesaplama sonucunda, delege sayısındaki eksiklik seçim sonucunu etkiler nitelikte midir? Buna bakmak gerekir.

Fazladan katılan ve eksik olarak katılmayan delegelerin seçim sonucunu etkileyip etkilemediği hesap edilirken şu yol izlenmelidir:

Öncelikle fazladan katıldığı iddia edilen 14 kişinin 52 oy fazla alan taraf yönünde tercihini kullandığını varsayarak, bu 14 oyun 52 oy farkından düşülmesi gerekmektedir. Ancak bunun karşılığında, katılması gerektiği halde katılmayan 13 delegenin de, katılsaydı diğer tarafa oy vereceği varsayımından hareket etmek gerekecektir. Yani, kaybeden diğer tarafın oyunun, 13 oy artması sonucu doğacağından yine 52 oy farkından 13 oyun tekrar düşülmesi gerekecektir.

Yukarıdaki işlem, fazla katılan delegelerin kazanan tarafa oy verdiği varsayımından hareket ederek yapılmıştır. Oysa, fazladan katılan bu 14 delegenin kaybeden tarafa oy kullanma ihtimali de vardır. Bu nedenle yukarıda takip ettiğimiz

aynı işlem tekrar edilmelidir. Ancak bu sefer, fazladan katılan 14 delegenin oyu, kaybeden tarafın oy toplamından düşülecektir.

Bu işlemleri tablo ile izah ettiğimizde durum daha da aydınlığa kavuşacaktır.

I. Durum:

A Tarafı	A tarafı 52 oy fazla almıştır	B Tarafı
- 14	A tarafı 25 oy fazla alacaktır	+ 13

Bu hesaplamada fazladan katılan 14 delege A tarafına oy kullandığı varsayılmış ve A tarafının oy toplamından düşülmüştür. Katılmayan 13 kişinin de B tarafına oy kullanacağı varsayılmış ve B tarafının oy toplamına eklenmiştir. Bu durumda seçim sonuçlarını etkileyen bir usulsüzlüğün olduğunu söylemek mümkün değildir.

Fazladan katılan 14 delegenin, B tarafına da oy kullanma ihtimali olduğunda yeni durum, yukarıdaki hesaplama yöntemiyle şu şekilde olacaktır:

II. Durum:

A Tarafı	A tarafı 52 oy fazla almıştır	B Tarafı
+ 13	A tarafı 79 oy fazla alacaktır	- 14

Bu hesaplamada fazladan katılan 14 delege B tarafına oy kullandığı varsayılmış ve B tarafının oy toplamından düşülmüştür. Katılmayan 13 kişinin de A tarafına oy kullanacağı varsayılmış ve A tarafının oy toplamına eklenmiştir. Görüldüğü gibi bu varsayımda seçim sonuçları arasındaki fark kapanmak yerine daha da açılmaktadır.

Yukarıda değinilen her iki durumda da hareket eden oy sayısı toplamı 54'tür. Ancak hareket eden oy sayısı başka şey, oy farkı başka şeydir. Hareket eden oy sayıları toplamında her iki tarafa giden 27 oy bulunabilmektedir. Bu hareket eden oylar, seçim farkını azaltmakta ya da eskisinden daha fazla olmak üzere çoğaltmaktadır. Yukarıda değindiğimiz basit matematiksel hatalara dayanarak hüküm tesis edilmesi ile karşı karşıya kalınması, sorunun ne derece karmaşık ve aynı zamanda ne derece basit olduğunun da ifadesidir.

III. Sonuç

Sendika genel kurullarının delegelerin katılımı ile oluşumu ve delegelik sıfatı konusundaki hukuksal sorunlar, uygulamada iç içe bulunmasına rağmen, bu konudaki hukuksal incelemelere yeterince konu olamamıştır. İncelememizde, tespit edebildiğimiz sorunları tartışmaya açmayı düşündük. Hiç kuşkusuz, bu konuda daha bir çok hukuksal sorunlar uygulamayı meşgul etmektedir. Yargı içtihatlarının ise, maalesef konuya yeterli hassasiyeti göstermedikleri görülmektedir. Basit bir matematik hatası, hukuksal uygulamaya ve hak sahiplerine zarar verebilmektedir. Yukarıda özellikle üzerinde durduğumuz, hakkın kötüye kullanılması ve hukuka aykırılığın seçim sonuçlarını etkileyecek nitelikte aranması kriterleri, kanaatimizce, sorunun çözümüne büyük katkı sağlayacaktır.